

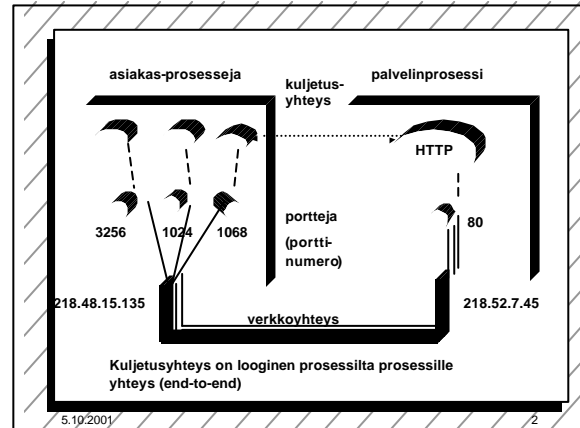
3. Kuljetuskerros

3.1. Kuljetuspalvelu

- 'End- to- end'
  - prosessilta prosessille looginen yhteys
    - portti
  - verkkokerros koneelta koneelle
    - IP-osoite
- peittää verkkokerroksen puutteet
  - jos verkkopalvelu ei ole riittävän hyvä, sitä voidaan parantaa kuljetuskerroksella
    - kuljetuskerros huomaa verkkokerroksen kadottamat paketit ja pyytää niiden uudelleenlähetystä

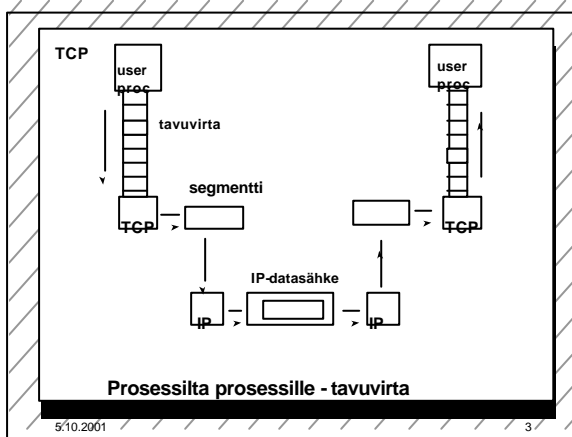
5.10.2001

1

5.10.2001

2

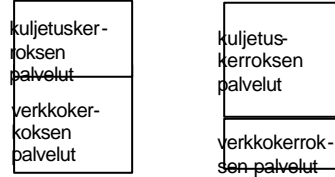

5.10.2001

3

kuljetuspalvelut parantavat verkkopalveluja

Sovelluksen näkemä palvelun laatu (Quality of Service, QoS)

5.10.2001

4

Sovelluksen vaatimuksia kuljetuspalvelulle:

- Virheetön, luotettava
  - järjestyksen säilyttävä
  - kaksoiskappaleet karsiva
  - mielivaltaisen pitkiä sanomia salliva
  - vuonvalvonnan mahdollistava
- Verkkokerros kuitenkin voi
- kadottaa sanomia
  - toimittaa sanomat epäjärjestyksessä
  - viivyttää sanomia satunnaisen pitkän ajan
  - luovuttaa useita kopioita samasta sanomasta
  - rajoittaa sanomien kokoa

5.10.2001

5

Internetin kuljetuskerros

- UDP (User Datagram Protocol)
  - yhteydetön, epäluotettava palvelu
- TCP (Transmission Control Protocol)
  - yhteydellinen, luotettava palvelu
    - virhevalvonta
      - havaitsee ja korjaa siirrossa syntyneet virheet
    - vuonvalvonta
      - ei ylikuormita vastaanottajaa
    - ruuhkanvalvonta
      - huolehtii ettei verkko pääse ruuhkautumaan

5.10.2001

6

Sovelluksien datavirtojen erottaminen

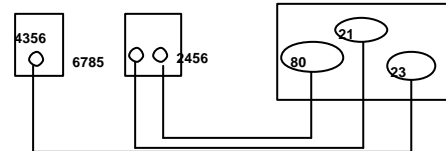
- IP-osoite
  - osoittaa koneen yksikäsitteisesti
- Sovellusprosessi tunnistetaan portinumerosta (16 bittiä =>0-65535)
  - jokaisessa lähetetyssä segmentissä on
    - lähetäjän porttinumero
    - vastaanottajan porttinumero
- Yleisillä palvelimilla omat varatut porttinumerot (0-1023)
  - SMTP 25, HTTP 80, jne

5.10.2001

7

Asiakkaalle kuljetuskerron usein automaattisesti antaa käyttöön jonkin vapaan porttinumeron yhteyden ajaksi

Palvelimilla kiinteät numerot

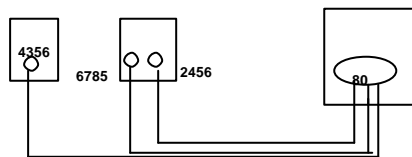

Kolme yhteyttä: 4356 <=> 23, 6785 <=> 21, 2456 <=> 80

5.10.2001

8

Tarvitaan sekä lähteen että kohteen porttinumerot

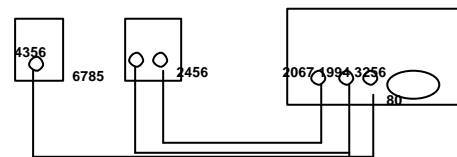

Kolme yhteyttä: 4356 <=> 80, 6785 <=> 80, 2456 <=> 80

5.10.2001

9

Palvelimessa yhteyksille uudet porttinumerot, jotta portti 80 voi ottaa vastaan uusia yhteyspyyntöjä

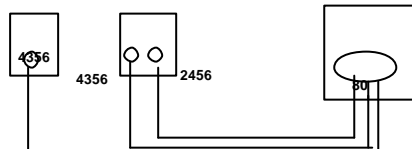

Kolme yhteyttä: 4356 <=> 80, 6785 <=> 80, 2456 <=> 80

5.10.2001

10

Eri koneissa voidaan ottaa sama numero!

Kolme yhteyttä: 4356 <=> 80, 4356 <=> 80, 2456 <=> 80!

Kuljetusyhteydellä käytetään apuna myös IP-osoitetta:

=> koneilla eri IP-osoitteet, joten yhteydet pystytään erottamaan

5.10.2001

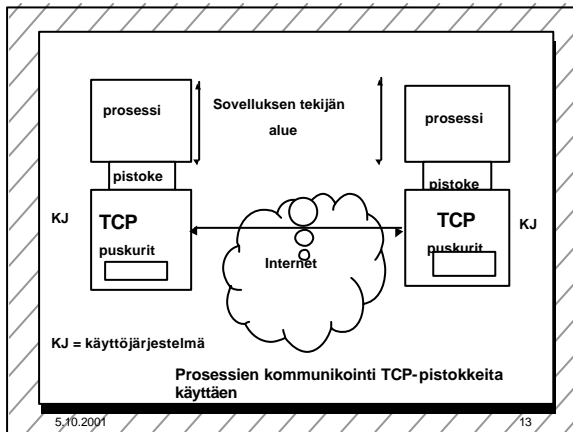
11

Pistokerajapinta (Socket interface)

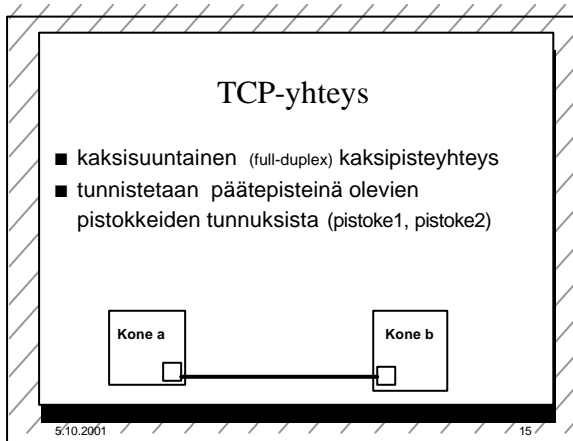
- Verkkopalvelun ja sitä käyttävän sovelluksen rajapinta
  - yleensä käyttöjärjestelmän tarjoama palvelu
  - pistokerajapinta alunperin Berkeley Unixin mukana, nyt lähes kaikissa käyttöjärjestelmissä
  - miten verkkoprotokollan tarjoamiin palveluihin päästään kaikiksi sovelluksista

5.10.2001

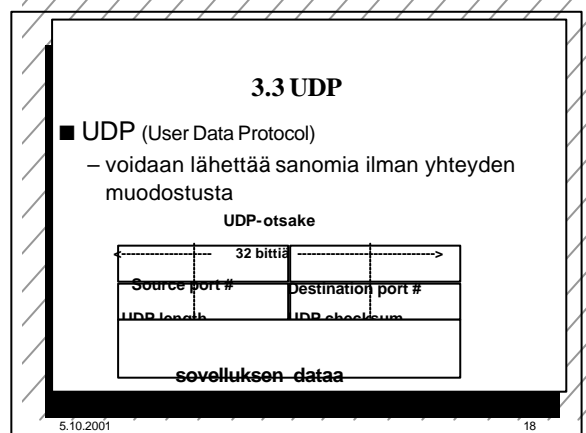
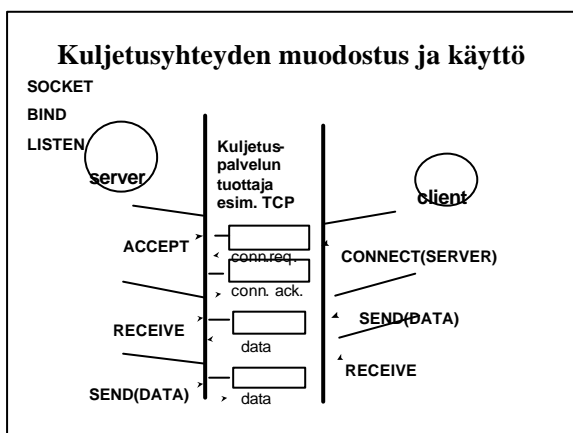
12

- pistoke (socket)
    - TCP-yhteyden päätepiste sovellukselle
      - lähettäjällä ja vastaanottajalla oma pistoke
    - pistokenumero 48 bittiä
      - koneen 32 bitin IP-osoite
      - 16 bitin porttinumero
- 5.10.2001 14

- ### TCP:n pistokeprimitiivit
- SOCKET luo uuden yhteyden päätepistepistoke
  - BIND anna pistokkeelle osoite
  - LISTEN halukas vastaanottamaan yhteyksiä
  - ACCEPT jää odottamaan yhteyksirytsiä
  - CONNECT yritä muodostaa yhteys
  - SEND lähetä dataa yhteyttä pitkin
  - RECEIVE vastaanota dataa yhteydeltä
  - CLOSE pura yhteys (symmetrinen)
- 5.10.2001 16

UDP-tarkistussumma

- Virheen havaitsemista varten otsakkeeseen liitetään tarkistussumma
  - kaikki segmentin 16 bitin sanat lasketaan yhteen ja summasta otetaan yhden komplementti
    - = muutetaan ykköset nolliksi ja nollat ykkösiksi
  - vastaanottaja laskee taas kaikkien segmentin sanojen (mukana myös tarkistussumma) summan
    - jos tulokseksi saadaan 16 ykköstä, niin ok!

5.10.2001

19

Esimerkki

- Lasketaan yhteen kolme 8 bitin mittaista sanaa:

Lähettäjä	vastaanottaja
1011 0100	1011 0100
0111 0101	1111 0101
1000 1101	1000 1101
=====	0100 1001
1011 0110	=====
	0111 1111
0100 1001	

Yhden komplementti

5.10.2001

20

- Miksi tarvitaan tarkistussumma?
  - Kaikki siirtoyhteyserrokset eivät suorita tarkistuksia
- UDP-tarkistussumma ei ole kovin tehokas havaitsemaan virheitä!
- Se ei myöskään yritä toipua virheistä!
  - Jotkut toteutukset voivat tuhota virheellisen segmentin
  - jotkut antavat se sovellukselle varoituksen kera

5.10.2001

21

UDP:n etuja:

- Yhteydetön
  - aikaa ei kulu yhteyden muodostamiseen ja purkamiseen
  - ei tarvita resursseja yhteyden tilatietojen ylläpitoon
- Otsake pienempi => pienempi yleisrasite => tehokkaampi
- Ruuhkanvalvonta ei säännöstele liikennettä

5.10.2001

22

Tehtäviä:

- Lähetetään 10 tavun viesti UDP:llä.
  - Miten kauan kestää lähettäminen, jos lähetyksenopeus on 56 kbps?
  - Miten suuri on etenemisviive, jos etäisyys lähettäjältä vastaanottajalle on 1000 km?
  - Miten suuri on UDP-otsakkeen aiheuttama yleisrasite (overhead)?

5.10.2001

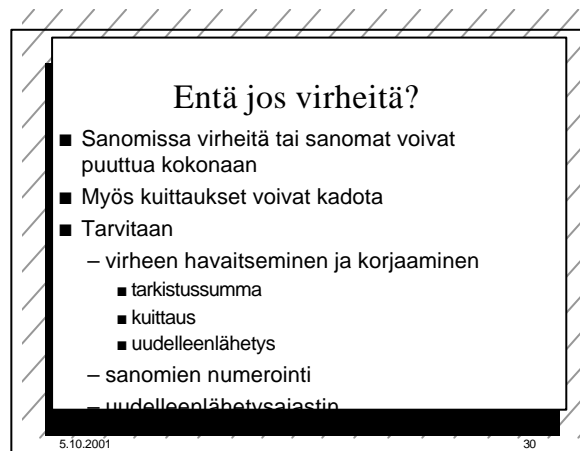
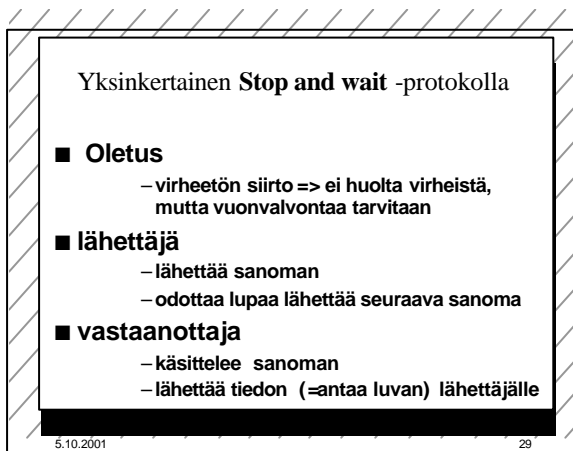
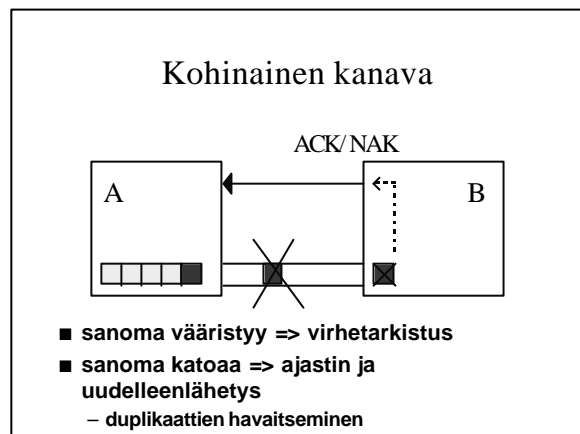
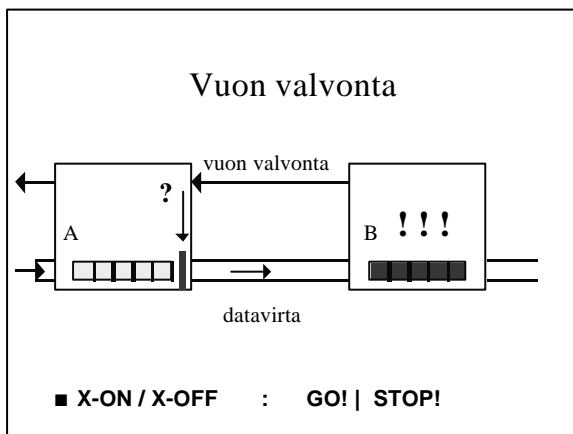
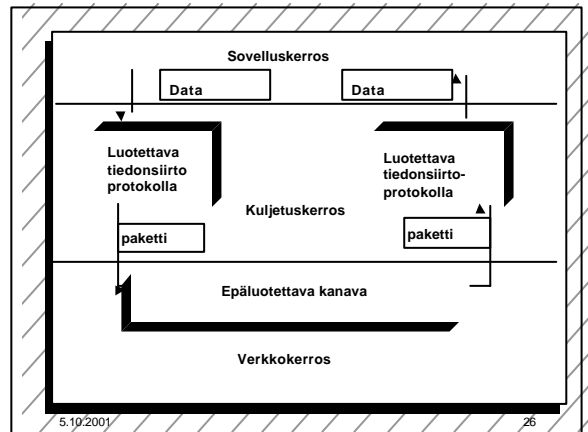
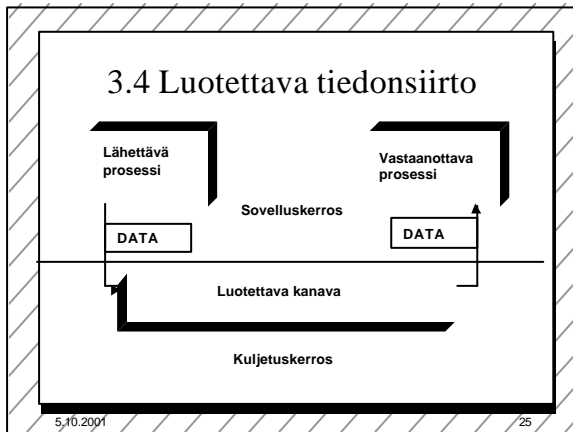
23

UDP:n käyttö

- Vaikka UDP on epäluotettava, se sopii monien sovellusten tarpeisiin:
  - Remote file server (NFS)
  - multimedia
  - Internet-puhelin
  - verkon hallinta (SNMP)
  - reititys (RIP)
  - nimipalvelu (DNS)
- Miksi nämä sovellukset suosivat UDP:tä?

5.10.2001

24

Monimutkaisempi stop and wait -protokolla

■ ajastin lähettäjälle

- jos kuittausta ei kuulu, sanoma lähetetään automaattisesti uudelleen
- **kuittaus: ACK = 'ok, lähetä seuraava'**
- **uudelleenlähetykset synnyttää kaksoiskappaleita!**

■ Sanomanumerointi

- jotta vastaanottaja tunnistaa kaksoiskappaleet
- Miten paljon numeroita tarvitaan?
  - » Numero vie tilaa sanomassa!

Stop and wait -protokollan suorituskyky

■ Esim. satelliittiyhteydellä

- 50 kbps, kiertoviive ~520 ms, sanoma 1000 bittiä
- kanavan käyttöaste < 4%

■ => lähetetään useita sanomia ja sitten vasta odotetaan kuittauksia

- **ideaali: lähetykset liukuhihnalla (pipeline)**
  - lähetykset ja kuittaukset limittyvät
  - ei mitään odottelua
  - lähetyiskanava koko ajan käytössä
- suorituskyky kasvaa

Liukuvan ikkunan protokolla

(Sliding Window)

■ Lähetyksikkuna

- **ikkunan koko**
  - montako sanomaa saa korkeintaan olla kuittaamatta
  - järkevä koko riippuu yhteyden tyypistä ja vastaanottajan kapasiteetista
- **sisältö = mitkä sanomat saa lähettää**
  - sanomalla järjestysnumero
    - rajallinen, N bittiä => 2^N arvoa
    - numerot käytettävä järjestyksessä

5.10.2001

33

- Lähettäjä joutuu odottamaan vasta, kun kaikki ikkunan sanomat on lähetetty
  - eli numerot käytetty

- Kun kuittaus saapuu => ikkuna liikuu
  - seuraavat numerot tulevat luvallisiksi

■ eli

- lähettäjä: tietyllä hetkellä sallittujen numeroiden joukko = lähettäjän ikkuna
  - mitkä sanomat saa lähettää "etukäteen" odottamatta kuittausta

5.10.2001

34

■ Vastaanottajan ikkuna

- kullakin hetkellä sallittujen numeroiden joukko
  - mitä sanomia suostuu vastaanottamaan
- **kuittaus muuttaa myös vastaanottajan ikkunan**

■ ikkuna pysäyttää sanomien lähetyksen

- seuraava sanomanumero ei ole lähetyksikkunassa

■ ikkuna estää sanoman vastaanoton

- saadun sanoman numero ei ole vastaanottoikkunassa

Kun ikkunan koko on 1

■ Aina vain yksi sanoma kuittaamattomana

- => One Bit Sliding Window -protokolla
  - ~ stop and wait -protokolla

■ sanomanumerot 0 ja 1 riittävät

■ ACK-sanoma identifioi viimeksi vastaanotetun virheettömän sanoman

- jotta kuittausduplikaatti ei voi kuitata väärää sanomaa
- ACK ilmoittaa joko

- » seuraavaksi odotetun sanoman numeron
- » viimeksi vastaanotetun sanoman numeron

5.10.2001

36

■ entä kun tapahtuu virhe?

- kaksi eri tapaa hoitaa
- toisto virheestä lähtien (go back n) (tai paluu n:ään)
- valikoiva toisto (selective repeat)

5.10.2001

37

Toisto virheestä eli Paluu n:ään ('Go back n')

- virheellisen sanoman havaittuaan
  - vastaanottaja hylkää kaikkia sen jälkeiset sanomat
  - eikä lähetä niistä kuittauksia
- kun lähettäjä ei saa kuittauksia,
  - sen lähetyksikuna 'täytyy'
  - eikä se voi enää lähettää
- lähettäjän ajastimet laukeavat aikanaan ja
  - virheellinen sanoma
  - sekä kaikki sen jälkeen lähetetyt sanomat lähetetään uudelleen
- tehoton, jos paljon virheitä ja iso ikkuna

Valikoiva toisto

- vastaanottaja hyväksyy kaikki kelvolliset sanomat
  - se kuittaa sanomat
  - puskuroi ne ja toimittaa eteenpäin oikeassa järjestyksessä
    - » tarvitaan puskuritilaa
- lähettäjä ei saa kuittausta virheellisestä sanomasta
  - ajastin laukeaa ja sanoma lähetetään uudelleen
  - lähettää uudelleen vain virheellisen sanoman
  - ikkuna liukuu nytkin tasaisesti
    - » yksi puuttuva kuittaus voi pysäyttää lähetyksen